

СХВАЛЕНО
Рішенням Комітету Верховної Ради України
з питань економічного розвитку
від 23 травня 2023 року (протокол № 153)

РЕКОМЕНДАЦІЇ
слухань у Комітеті Верховної Ради України
з питань економічного розвитку на тему:
«Заміщення українськими товарами
імпорту з рф і рб в Україні, ЄС та світі»

У Комітеті Верховної Ради України з питань економічного розвитку 10 лютого 2023 року відбулися слухання на тему «Заміщення українськими товарами імпорту з рф і рб в Україні, ЄС та світі» (далі – Слухання).

У заході взяли участь народні депутати України, представники Кабінету Міністрів України, галузевих асоціацій, виробники, а також окремі експерти та дипломати.

На слуханнях у Комітеті було презентовано дослідження «Заміщення українськими товарами імпорту з рф і рб в Україні, ЄС та світі», підготовлене аналітичним центром «CMD–Ukraine».

Учасники слухань відзначають наступне.

Результати аналізу зовнішньоторговельних відносин рф та рб з Україною та країнами Заходу, а також узагальнення даних, одержаних з листів, що надійшли на адресу народних депутатів України – членів Комітету від виробників та центральних органів виконавчої влади (додаються), засвідчують, що перспективи заміщення товарів походженням з рф і рб в Україні та на західних ринках продукцією українських виробників лежать у таких сферах:

1. Використання запроваджених санкцій, що обмежують постачання до країн Заходу продукції, походженням з рф/рб.

У результаті ухвалення десяти пакетів санкцій ЄС обмежив до своїх країн–членів імпорт з рф за такими товарними групами:

– деяка продукція металургійної галузі (вуглецева та корозостійка сталь у первинних формах, напівфабрикати з вуглецевої сталі, дріт з нержавіючої сталі, інша легована сталь у первинних формах, дріт з інших легованих сталей; труби, трубки і профілі з ливарного чавуну);

- вугілля, нафта і нафтопродукти;
- цемент;
- гума, пластмаси, полімерні матеріали і вироби з них;
- деревина і вироби з неї (включаючи меблі);
- папір та маса з деревини;
- текстиль, взуття, вироби зі шкіри;

- керамічні вироби, вироби з каменю, цементу, азбесту, слюди, аналогічних матеріалів;
- транспортні засоби (трактори, легкові авто, причепа і напівпричепа, літаки, вертольоти, яхти);
- деякі промислові машини й обладнання (двигуни, насоси, прокатні стани, сільгоспмашини, трансмісійні вали, підшипники, електричні трансформатори, лампи, холодильники, пральні машини тощо);
- спирти (включаючи горілку), лікери та інші спиртвмісні напої.

Це надає додатковий стимул для заповнення відповідних ринкових ніш товарами українського виробництва. Загалом потенціал заміщення українськими виробниками російської та білоруської продукції переробної промисловості на західних ринках оцінюється, згідно з результатами дослідження CMD-Ukraine, у близько \$25,5 млрд. Потенціал охоплює передусім галузь машинобудування, металургію, хімічну галузь, харчову промисловість, а також деревообробку. Це, зокрема, такі види продукції, як:

- *металургія*: напівфабрикати з вуглецевої сталі, плоский гарячекатаний прокат, прутки, бруски і профілі з вуглецевої сталі (галузь охоплює чи не найбільший потенціал щодо заміщення українською продукцією, який досягає 7,6 млрд дол. США);

- *деревообробка*: деревоволокнисті плити (MDF), деревостружкові плити (ДСП), плити з орієнтованою стружкою (OSB), фанера клеєна з листяних порід дерев, розпиляні лісоматеріали з хвойних порід дерев, дерев'яні меблі та частини до них. Разом з цим необхідно зазначити, що масштаби виробництва і, відповідно, обсяги експорту рф і рб в країни ЄС значно перевищують можливості українських виробників, тому заміщення може бути часткове (загальний потенціал заміщення сягає щонайменше 3,8 млрд дол. США).

2. Подальше розширення санкцій, що обмежать постачання до країн Заходу продукції, походженням з рф/рб.

Незважаючи на те, що перелік підсанкційних товарів уже доволі широкий, за результатами представленого дослідження CMD-Ukraine виявлено низку товарних груп щодо яких західними партнерами санкції досі не введені. Відтак учасники слухань наголошують, що доцільно спрямувати зусилля торгової дипломатії на розширення санкцій на таку продукцію, як:

- чавун;
- феросплави;
- турбореактивні двигуни;
- продукція галузі вагонобудування, у тому числі залізничні колеса, колісні пари та вісі;
- хімічні добрива;
- товари побутової хімії (миючі засоби, пральні порошки, мило, поверхнево-активні препарати і засоби для чищення);
- деякі харчові продукти, передусім шоколад, рослинні олії тощо;
- кольорові метали (мідь, нікель, алюміній, титан і вироби з них);

- алмази й інше дорогоцінне каміння;
- скло і вироби з нього;
- натуральне хутро;
- немонетарне золото, паладій й інші дорогоцінні метали.

Запровадження додаткових санкцій матиме додатковий економічний тиск на країну агресора, а також сприятиме реалізації потенціалу українських виробників в галузях:

- *машинобудування*: турбореактивні двигуни і частини до них, залізничні і трамвайні пасажирські вагони (згідно з даними щодо обсягів товаропотоків у 2021 році, потенціал заміщення сягає щонайменше 540 млн дол. США);

- *металургія*: чавун, феросплави (потенціал заміщення сягає 1,8 млрд дол. США);

- *харчова промисловість*: соняшникова і ріпакова олія, соєві боби, шоколад, (потенціал заміщення оцінений у близько 1,5 млрд дол. США);

- *хімічна продукція*: добрива (сечовина, азотні, калійні добрива, добрива мінеральні або хімічні із вмістом трьох поживних елементів: азоту, фосфору та калію), мийні засоби, пральні порошки й інші поверхнево-активні речовини для чищення, полімери етилену і вінілхлориду, автомобільні шини. Зазначається, що у випадку добрив заміщення рф/рб на ринках ЄС доцільне лише після подолання дефіциту на внутрішньому ринку України; заміщення імпорту з рф/рб можливе тільки після відновлення виробництва на АТ «Одеський припортовий завод», а також АТ «Дніпроазот» (потенціал заміщення сягає 2,9 млрд дол. США).

3. Сприяння введенню західними країнами проти білорусі ідентичного пакета санкцій, що й проти рф.

Учасники слухань відзначають, що з метою недопущення «просочування» підсанкційних російських товарів на західні ринки під виглядом білоруських доцільно домагатися приведення запроваджених західними країнами санкцій проти рб у відповідність тим, що напрацьовані по відношенню до рф.

У дослідженні СМД-Ukraine виявлено, що хоча зовнішньоторговельні відносини рб з країнами Заходу розвинуті слабше, у деяких нішах українські товаровиробники все ж можуть замінити білоруських на західних ринках. Це, зокрема, такі види продукції, як:

- фанера клеєна з листяних порід,
- дерев'яні меблі,
- залізничні і трамвайні пасажирські вагони,
- хімічні добрива,
- дріт з вуглецевої сталі, канати, троси й дріт з чорних металів тощо.

4. Посилення економічних кордонів України для упередження проникнення товарів з рф.

Під час слухань наголошено, що проти рф Україна ввела торгове ембарго, заборонивши як імпортні (Постанова Кабінету Міністрів України «Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації»

від 9 квітня 2022 р. № 426), так і експортні відносини з країною–агресором (Постанова Кабінету Міністрів України «Про заборону вивезення товарів з України на митну територію Російської Федерації» від 27 вересня 2022 р. № 1076). Також згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1147 «Про заборону ввезення на митну територію України товарів, що походять з Російської Федерації» до 31.12.2023 (включно) заборонено ввезення окремих товарів за визначеним переліком, що походять з російської федерації. Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03 березня 2022 р. № 187 «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації» для забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави України у зв'язку з військовою агресією російської федерацією встановлено мораторій (заборону) на виконання, у тому числі в примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є російська федерація або особи, пов'язані з державою-агресором.

До початку широкомасштабного вторгнення Україна передусім імпортувала з рф енергоресурси, первинні полімери, синтетичний каучук, кольорові метали і вироби з них (нікель, алюміній, титан), деякі вироби з вуглецевої сталі та чорних металів, целюлозу, сірку. Серед іншої продукції, яка у значних обсягах ввозилась в Україну з рф до повномасштабного вторгнення, слід відмітити флоат-скло, папір і картон, гігієнічні вироби.

За даними Державної митної служби України, імпорт товарів з рф в Україну за I квартал 2023 року склав 3,0 млн дол. США. Основну частку у ньому склали вантажні залізничні вагони за чотиризначним кодом 8606 УКТЗЕД – 2,39 млн дол. США, буксири та судна-штовхачі (8904 за УКТЗЕД) – 153,0 тис. дол. США, а також кам'яне вугілля (2701 за УКТЗЕД) – 148 тис. дол. США. Необхідно докласти зусиль, щоб досягнуті результати з обмеження торгівлі з рф не були зведені нанівець внаслідок поставок через треті країни, контрабандні потоки.

5. Запровадження обмежень проти імпорту з білорусі аналогічних до тих, які діють щодо рф.

Учасники слухань наголошують, що по відношенню до рб не застосовано жодних аналогічних заходів з обмеження імпорту, як щодо рф, а Державна митна служба України фіксує проникнення до України продукції з рб після початку широкомасштабного вторгнення.

Зокрема, учасники слухань вказують, що до широкомасштабної російської військової агресії білоруські молочні продукти були досить суттєво представлені на вітчизняному споживчому ринку. Для прикладу, за даними Державної митної служби України, у січні-березні 2022 року в Україну було імпортовано молочної продукції з території білорусі вартістю близько \$3,3 млн, з яких:

- понад 34% приходилось на ТП УКТ ЗЕД 0406 – Сири (\$1,12 млн);
- понад 33% приходилось на ТП 0402 – Молоко та вершки, згущені (майже \$1,1 млн);
- майже 15% приходилось на ТП 0403 – Кисломолочна продукція (\$0,5 млн);

– майже 11% приходилось на ТП 0404 – Молочна сироватка (\$0,35 млн).

Відтак доцільним вбачається визначити, чи є необхідним запровадження торгового ембарго проти білорусі.

У зв'язку з цим учасники слухань наголошують, що згідно з положеннями статті 29 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» передбачено, що в разі, якщо інші держави, митні союзи або економічні угруповання обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України, у відповідь на такі дії можуть застосовуватися адекватні заходи. Серед таких заходів є застосування повної або часткової заборони (повного або часткового ембарго) на торгівлю, що може бути дієвим заходом обмеження імпорту в Україну товарів рб. Частиною одинадцятою цієї статті визначено, що в разі, якщо дискримінаційні та/або недружні дії щодо України застосовуються державою, визнаною Верховною Радою України державою-агресором та/або державою-окупантом, заходи у відповідь, визначені частиною третьою цієї статті, можуть застосовуватися за рішенням Кабінету Міністрів України. У разі визнання Верховною Радою України рб державою-агресором та/або державою-окупантом, Уряд буде зобов'язаний розглянути питання обмеження імпорту в Україну товарів з рб шляхом використання вищезазначеного механізму.

6. Подолання залежності від імпорту товарів рф та рб

Учасники слухань відзначають, що для заміщення імпорту з російської федерації товарами українського виробництва необхідним є розвиток вітчизняних галузей переробної промисловості:

- хімічна промисловість;
- кольорові метали;
- нафтопереробка;
- скло та вироби з нього (передусім флоат-скло);
- машинобудування.

Поряд з цим необхідно вжити невідкладних заходів для заміни імпорту з білорусі хімічних та мінеральних добрив, ряду вантажних автомобілів, автобусів, тракторів, деревних плит MDF, фанери клеєної з деревини листяних порід, флоат-скла, виробів з асфальту, металоконструкцій з чорних металів, будівельних блоків та цегли з цементу. Це зумовлює необхідність формування державної політики, що сприятиме будівництву відповідних виробництв в Україні.

За результатами дослідження, потенціал заміщення Україною імпорту з рф сягає \$5,85 млрд, з рб – \$3,88 млрд.

7. Розширення санкцій проти рф та рб, безпосередньо не пов'язаних з торгівлею.

За представленими на слуханнях оцінками від Міністерства економіки України, ключовим завданням санкційної політики по відношенню до рб і рф є необхідність послаблення економіки агресора, унеможливлення фінансування війни, виробництва зброї і постачання озброєння. Доволі важливим напрямом санкційного тиску з боку міжнародних партнерів вбачається розширення списку

підсанкційних осіб (включення пропагандистів, осіб відповідальних за порушення територіальної цілісності України, пов'язаних з військово-промисловим комплексом держави-агресора), санкції щодо Державної корпорації з атомної енергії «Росатому» та цивільної ядерної енергетики рф, перегляд граничної ціни на нафту та нафтопродукти, посилення фінансових санкцій, заборон у ІТ-сфері та хмарних сервісів, застосування санкцій на алмазну галузь росії, експортних обмежень високотехнологічних товарів та товарів подвійного призначення, обмеження імпорту окремих товарів, наприклад: залізної руди, чавуну, феросплавів, металопродукції.

Не менш важливими напрямками посилення санкційного тиску ЄС та держав санкційної коаліції на державу-агресора необхідно вважати поширення обмежень на російських розробників та виробників радіоелектронних систем і компонентів, підприємства авіабудівної та суднобудівної галузей, які спеціалізуються на виготовленні двигунів і комплектуючих виробів, а також припинення використання російських комплектуючих в національних та міжнародних аерокосмічних проектах за участі США, Британії, Європейського космічного агентства та країн ЄС, зокрема припинення співпраці в рамках Міжнародної космічної станції (заборона використання ракетносія «Союз» для відправлення астронавтів на МКС, заборона відправлення російських космонавтів на МКС американськими ракетносіями, припинення реалізації спільних проектів на борту МКС), а також заборонити рф та рб здійснювати постачання матеріалів та сировини для аерокосмічної галузі США, Європи та Великобританії. Унеможливити постачання програмного забезпечення та його оновлення для обладнання господарюючих суб'єктів промислової сфери рф та рб.

Наголошено на необхідності повної заборони постачання мікроелектроніки (мікрочіпи) до рф/рб, у тому числі компанії «Atmel» серії «LEON», процесорів архітектури ARM, MEMS гіроскопів, будь-яких ІР-ядер для ПЛІС (FPGA), будь-яких ІК-фотоприймачів) та посилення контролю за заборонаю поставок критичної сировини, що використовується промисловими підприємствами рф, зокрема дефіцитні види корисних копалин, які мають важливе значення для розвитку промисловості: цирконій, гафній, рубідій, марганець, літій, берилій, реній, титан, хром, уран, рідкісноземельні метали ітрієвої групи, полевошпатова сировина, крупно-листовий мусковіт, бром, мідь, йод, плавиковий шпат, бентоніти для ливарного виробництва, каолін, боксити.

8. Продовження терміну дії лібералізованого доступу українських товарів на західні ринки.

4 червня 2022 року набув чинності Регламент Європейського Парламенту та Ради № 2022/870 про тимчасові заходи з лібералізації торгівлі. Цим рішенням на один календарний рік ЄС скасував залишкові ввізні мита на промислові товари, усі тарифні квоти на сільськогосподарську продукцію, чинні антидемпінгові та спеціальні заходи, що діяли проти товарів, походженням з України.

Аналогічні рішення терміном на 12 місяців були прийняті урядами Британії та Канади відповідно до положень угод про вільну торгівлю, які Україна раніше

підписала з цими країнами.

У поєднанні з іншими факторами впливу ці рішення дозволили вітчизняним виробникам переорієнтуватися на західні ринки та використати їх як транзитний шлях для поставок своєї продукції в обхід заблокованих транспортних шляхів. У 2022 році український експорт товарів до ЄС зріс на 4,2%, а частка країн ЄС у вітчизняному експорті збільшилась з 39,4% до 63,2%.

23 лютого 2023 року Єврокомісія запропонувала продовжити дію вказаних торгових преференцій для України ще на один рік. Однак цього разу пропозиція може мати низку винятків, оскільки окремі українські виробники спромоглися різко наростити обсяги поставок до ЄС, скориставшись відсутністю торговельних бар'єрів. Надзвичайно важливо пролонгувати лібералізований доступ продукції з України, адже в умовах війни ці торгові преференції є життєво необхідними для виживання низки галузей вітчизняної економіки. Наявність вільного доступу до ринків є слугуватиме основою для прийняття рішень щодо масштабування існуючих та відкриття нових виробничих потужностей.

Відтак для вітчизняної промисловості є в край важливим запровадження безмитного доступу до західних ринків на постійній основі.

З метою визначення шляхів вирішення окреслених проблем та подальшого реформування цієї сфери учасники слухань **р е к о м е н д у ю т ь**:

1. Верховній Раді України:

1.1. Забезпечити невідкладний розгляд законопроектів, що сприятимуть розвитку промислового сектору економіки та створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для нових виробництв в середині країни, поглибленню торговельно-економічних відносин України з країнами Європейського Союзу, зокрема в частині заміщенні імпорту товарів з рф і рб українськими.

2. Комітету з питань економічного розвитку:

2.1. У разі подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів, що сприятимуть розвитку промислового сектору економіки та створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для нових виробництв в середині країни, зокрема для заміщення імпорту товарів з рф і рб як в Україні, так і на західних ринках, забезпечити їх першочерговий розгляд та супровід під час розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

2.2. В рамках реалізації контрольної функції Комітету з метою аналізу практики застосування законодавчих актів періодично заслуховувати відповідні державні органи про виконання заходів, зазначених у цих Рекомендаціях, стан і перспективи заміщення українськими товарами імпорту з рф і рб в Україні, ЄС та світі, а також продовжити практику проведення публічних заходів з профільними аналітичними центрами та галузевими асоціаціями, виробниками тощо.

3. Комітету з питань бюджету: у разі подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів, що сприятимуть розвитку промислового сектору економіки та створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для нових виробництв, зокрема для заміщення українськими товарами імпорту з рф і рб в Україні, ЄС та світі, забезпечити їх першочерговий розгляд та надання Комітету з питань економічного розвитку висновку щодо їх впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини.

4. Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики:

4.1. У разі подання на розгляд Верховної Ради України законопроектів що сприятимуть розвитку промислового сектору економіки та створенню нових робочих місць, створенню інвестиційних стимулів для нових виробництв, зокрема для заміщення українськими товарами імпорту з рф і рб в Україні, ЄС та світі, забезпечити їх першочерговий розгляд та надання Комітету з питань економічного розвитку висновку щодо їх відповідності фінансовій, податковій та митній політики України.

5. Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

5.1. Сприяння заміщенню продукції виробництва рф і рб на Західних ринках:

Забезпечити на постійній основі комунікації із західними партнерами для забезпечення розширення переліку продукції, походженням з рф, включивши до нього такі товари:

- чавун;
- феросплави;
- турбореактивні двигуни;
- продукція галузі вагонобудування, у тому числі залізничні колеса, колісні пари та вісі;
- хімічні добрива;
- товари побутової хімії (миючі засоби, пральні порошки, поверхнево-активні речовини й препарати, засоби для чищення);
- деякі харчові продукти, передусім шоколад, рослинні олії тощо;
- кольорові метали (мідь, нікель, алюміній, титан і вироби з них);
- алмази й інше дорогоцінне каміння;
- скло і вироби з нього;
- натуральне хутро;
- немонетарне золото, паладій й інші дорогоцінні метали.

звернутися до західних партнерів із закликом запровадити щодо рб торгові санкції ідентичні тим, що діють по відношенню до рф;

дослідити питання багаторазового зростання експорту до ЄС підсанкційних товарів з деяких країн після запровадження Євросоюзом заборони імпорту деревини та виробів з неї з рф і рб та підготувати Кабінету Міністрів України пропозиції щодо вирішення з відповідними органами ЄС по закриттю каналів поставок продукції рф і рб на ринки ЄС в обхід санкцій;

сформувати план заходів по роботі з торговельними мережами з питань удосконалення практики відстеження країни походження товарів з метою блокування ввезення товарів з рф і рб шляхом зміни документів на транзитних територіях, таких як Туреччина або Грузія;

продовжувати підтримку експортерів з України через дипломатичні органи по розширенню присутності товарів у торгових мережах за кордоном на постійній основі.

розробити у тримісячний термін та представити Комітету з питань економічного розвитку план заходів заміщення імпорту із рф і рб на західних ринках українськими товарами та план заходів з її реалізації.

5.2. Сприяння заміщенню імпорту з рф та рб, першочергово за рахунок розширення виробництва вітчизняних аналогів:

Розробити у трьохмісячний термін та представити Комітету з питань економічного розвитку детальний план заходів заміщення імпорту з рф та рб, що мав місце у попередні періоди, продукцією вітчизняного виробництва з пріоритетною увагою до таких товарних груп:

- хімічні добрива (сечовина, нітрат амонію);
- вантажні автомобілі;
- громадські автобуси;
- трактори;
- електричні підіймачі (пасажирські ліфти);
- поліетилен, поліпропілен;
- плити, листи, плівки, стрічки та пластини з полімерів пропілену;
- пневматичні гумові шини та покришки для автобусів, вантажних і легкових автомобілів;
- будівельні матеріали з пластмас (фітинги, кріпильні комплекти, кабельні лотки й жолоби для електричних мереж тощо);
- легкі та важкі дистиляти нафти;
- деревні плити MDF;
- фанера клеєна з деревини листяних порід;
- целюлоза деревинна, напіввибілена або вибілена
- флоат-скло;
- вироби з асфальту;
- будівельні блоки та цегла з цементу;
- металоконструкції з чорних металів;
- різноманітні вироби з чорних металів (драбини, стрем'янки, барабани для кабелів, риштування, піддони, гаки, жолоби, інші аналогічні вироби, що використовуються у будівельній промисловості).

5.3. Сприяння лібералізації доступу української продукції на зовнішні ринки, зокрема у сферах:

продовження вже прийнятих рішень про безмитний режим для українських товарів у торгівлі з ЄС, Великобританією і Канадою (23.02.2023 ЄС анонсовано

продовження такого рішення ще на один рік, Сполученим Королівством – до початку 2024 року);

відкриття ринків державних закупівель ЄС для українських компаній;

проведення роботи з іншими країнами-партнерами, які застосовують інструменти торговельного захисту по відношенню до продукції українського походження, щодо необхідності скасування/перегляду діючих антидемпінгових чи захисних заходів;

участі у розслідуваннях/переглядах торговельного захисту, що проводяться іноземними державами по відношенню до продукції українського походження;

підтримки та активного розвитку зовнішньоекономічних зв'язків на багатоваріантному рівні із стратегічними партнерами України: державами «Великої сімки» та «Великої двадцятки» (за винятком російської федерації), а також пріоритетними країнами Азії, Африки та Латинської Америки, у тому числі у рамках роботи спільних міжурядових комісій з питань співробітництва.

5.4. Підвищення ефективності транспортно-логістичної складової у зовнішній торгівлі:

вдосконалення Ініціативи з безпечного транспортування зерна та харчових продуктів з українських портів, зокрема шляхом розширення переліку товарів, що дозволені до транспортування, продукцією металургійного виробництва;

розвиток перевантажувальних терміналів на існуючих залізничних лініях;

повноцінне відкриття нових пунктів переходу для вантажного руху;

спрощення та покращення організації роботи контролюючих органів, шляхом організації спільних прикордонно-митних контролів;

модернізація прикордонних станцій;

запровадження автоматизованого електронного планування процесу перевезень між АТ «Укрзалізниця», іноземними перевізниками (стиківка графіків) та вантажовідправником;

впровадження інтегрованої електронної черги на усіх пунктах пропуску та в портах;

запровадження обміну інформацією з Польщею для контролю достовірності інформації, поданої українськими перевізниками;

надання дозволу на перебування українських водіїв вантажних транспортних засобів в країнах ЄС більше 90 днів;

перенесення проведення ветеринарного контролю з лінії кордону в середину країни;

збільшення пунктів пропуску для вантажного руху.

5.5. Обмеження експорту сировини, необхідної для функціонування олійно-жирової галузі України, зокрема:

розробити механізм застосування в Україні додаткового експортного збору відповідно до Положень ст. 31 Розділу IV та Додатку 1-D до Угоди про асоціацію, якою передбачено, що Україна може застосовувати спеціальні заходи щодо експорту окремих видів товарів, які на разі обкладаються експортним митом;

провівши консультації з ЄС, запровадити додатковий експортний збір щодо постачання насіння соняшнику з України до країн ЄС у 2023 році.

5.6. Запровадження торговельного ембарго проти республіки білорусь.